

disciplin inden for Pressen, og hvor mange Nuancer i Anskuelser der derfor fremkom i de forskellige Blade, hvad enten de hørte til den bismarckske, den liberale, den augustenburgske, den sydtyske eller den østrigske Side. Af særlig Interesse er en lille Ekskurs om den tyske Presses Opfattelse af Bismarck som Statsmand og Menneske i Aarene 1864—66.

J. A. F.

Det har ofte vist sig, hvor meget Udbytte der kan faas af Forskninger i tyske Familiearkiver med Hensyn til Trediveaarskrigen. Et nyt Vidnesbyrd herom er Gymnasialprofessor J. Krebs' Skrift: *Aus dem Leben des kaiserlichen Feldmarschalls Grafen Melchior v. Hatzfeldt (1593—1631)* (Breslau 1910), der væsenligt er bygget paa Papirer i det Hatzfeldt-Wildenburgske Familiearkiv. Bogen fører levende ind i Officers- og Hververlivet paa hin Tid, og har for os Danske den særlige Interesse, at den bringer en Række Bidrag til Belysning af den kejserlige Okkupation af Vendsyssel og Thy 1627—29, idet Melchior v. Hatzfeldt førte et af de dér indkvarterede Regimenter. Vi faar en Række Enkeltheder af Værdi at vide, baade om de udskrevne Kontributioners Størrelse, om Indkvarteringens Fordeling og Tryk, og ikke mindst om den Modstand mod de fremmede, der fremkom fra Bønderne. Og mærkeligt nok faar vi her tillige nærmere Besked om det Krav paa Edsaflæggelse til Kejseren, som stilledes til hele Halvøens Befolkning i Slutn. af 1628, et Krav som hidtil kun har været lidet oplyst, og som vi ogsaa ser mødtes med Harne fra Befolkningens Side. Bogen bør ikke overses af dem, der vil sysselsætte sig med hin Tids Historie.

J. A. F.

Som bekendt naaede Samuel Rawson Gardiner ikke at fuldføre sit store Værk om den første engelske Revolution og Cromwells Historie. Arven maatte naturligt tilfalde den nulevende bedste Kender af Cromwell, Professor i Oxford C. H. Firth. Han har ogsaa nu udgivet *The last years of the Protectorate 1656—58*, V. 1—2 (London, 1909). Bogen er en tro Fortsættelse af Gardiners i udtømmende Kendskab til Kilderne, grundig kritisk Behandling, levende Sympathi for Cromwell forenet med en besindig Dom over hans Modstandere,